

University of Groningen

What's Up, Theunis?

Piersma, Theun

Published in:
Vogelnieuws

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2011

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Piersma, T. (2011). What's Up, Theunis? Overwinteren in Spanje. *Vogelnieuws*, 2011(02).

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

What's Up, Theunis?

HET GLOBAL FLYWAY NETWORK IS EEN NETWERK VAN NAUW BIJ DE WERELDWIJDE NATUURBESCHERMING BETROKKEN WADVOGELONDERZOEKERS. HET RICHT ZICH OP DE TREKROUTES WAARLANGS STELTLOPERS ONGELOOFLIJKE AFSTANDEN AFLEGGEN. PROFESSOR THEUNIS PIERSMA, SUPERSPECIALIST OP DAT GEBIED, DOET IN DIT LOGBOEK VERSLAG VAN ZULK ONDERZOEK.

Overwinteren in Spanje

Van de vijftien grutto's die in mei 2009 een satellietzender in hun buik kregen, vlogen de meeste eind juni naar de natte rijstvelden in Senegal en Guinée-Bissau. Enkele maakten op weg naar Afrika een korte tussenstop in de Coto Doñana. Drie bleven daar in Zuid-Spanje hangen. Dat laatste verbaasde ons, omdat we er van uit gingen dat alle Nederlandse grutto's in West-Afrika overwinterden. Was er door het zenderen iets met deze vogels gebeurd waardoor ze de oversteek van de Sahara niet aandurfd? Of waren wij bezig iets nieuws over de overwintering van grutto's te ontdekken?

Eerst even over dat 'overwinteren'. Voor ons zijn december, januari en februari de echte wintermaanden. De grutto's zijn van juli tot december in Afrika. Net als trekvogels met latere schema's zoals rosse grutto's – van augustus tot mei op de Waddenzee of op de Mauretaanse Banc d'Arguin te vinden – ruien de grutto's na aankomst in het overwinteringsgebied alle veren. In november moeten ze opvetten voor de eerste etappe naar het noorden; naar de rijstvelden in Spanje en Portugal waar ze in januari en februari op krachten komen voor de verdere reis naar Nederland. In gruttotermen kunnen we dit najaarsverblijf in West-Afrika dus best 'overwintering' noemen. Grutto's zijn gewoon ontzettend 'vroeg vogels'.

Als ware spionnen hadden de zendervogels ons dus het idee gegeven dat er ook in het streng afgeschermd nationaal park Coto Doñana grutto's konden 'overwinteren'. Door een gelukkig toeval draaide in 2010 een Zuid-Spaanse biologe, Rocio Márquez-Ferrando, in het Friese gruttoveldwerk mee. Via haar kwamen wij er achter dat parkbeheerders van Coto Doñana in nazomer en herfst 'stiekem' duizenden grutto's tellen. Dankzij Rocio's vasthoudendheid en charme verwierven wij alle vergunningen om het gebied te bezoeken.

In november 2010 togen Rocio, Jos Hooijmeijer en Niko Groen naar het Doñana park. Ze troffen er twintigduizend grutto's aan die zich concentreerden in één visvijvercomplex. De meeste tijd stonden de vogels te rusten in buikdiep water. Toch slaagden de onderzoekers er in om van 109 verschillende grutto's de kleurringcombinaties af te lezen; 76 daarvan waren te vinden in het Groninger kleurringregister. Er waren ook Duitse en Franse vogels bij, maar IJslandse grutto's ontbraken. Daarmee staat nu vast dat veel van 'onze' grutto's zich de moeite van twee vliegtochten van 3000 kilometer besparen door in Spanje te blijven hangen. De nieuwe vraag is: waarom overwinteren ze daar niet allemaal?

Bossen

Hoog in de boom

In drie golven zijn ze uit Midden-Europa naar de Nederlandse bossen gekomen; 1940-'41, 1969-'70 en 1985-'86. Daarom zijn ze allerm minst zeldzaam, die fraaie appelvinken. We tellen vermoedelijk zo'n 9000 broedparen. Dat wil niet zeggen dat we er makkelijk een in het vizier krijgen. De vogels zijn nogal schuw en ze houden zich hoog in grote bomen op.

Van die grote, loeisterke snavel; dat weet elke vogelaar. Gemaakt om kersenpitten mee te kraken. Daarom voelde de soort zich zelfs in de jonge bossen van Flevoland snel thuis. Daar werden de populierbossen opgeleukt met onder meer zoetkers als randbegroeiing. Over de – nogal eens veranderende – relatie tussen bossen en vogels gaan de volgende elf pagina's.

